

ЛЮБОМИРУ ЦАРИКУ – 65 РОКІВ

Його заслужено називають еталоном природодослідника і викладача, знаним вченим та громадським діячем, багатогранною харизматичною особистістю. Мова йде про талановитого педагога, вченого і організатора наукових досліджень, професора, Відмінника народної освіти (2005 р.), володаря нагрудних знаків «За наукові та освітні досягнення» (2015 р.) та «Василь Сухомлинський» (2020 р.) **Любомира Петровича Царика**, який сьогодні святкує своє 65-річчя.

Народився Любомир Петрович в селі Порохова Бучацького району у вчительській родині 28 листопада 1955 року. У 1970 році з відзнакою закінчив Базарську восьмирічну школу Чортківського району. Потім навчався у Львівському електротехнікумі зв'язку, по закінченні якого працював у Закарпатському обласному радіотелевізійному центрі на посаді радіооператора. Впродовж 1974-76 років проходив військову службу.

У 1977 році юнак поступив в Московський державний університет імені М.В. Ломоносова, де географічний світогляд Любомира Петровича формувався в безпосередньому контакті з світилами географічної науки. Його незаперечний талант був помічений, і у 1982 р. активного та ерудованого випускника рекомендували до вступу в аспірантуру під науковим керівництвом д.геогр.н, проф. Т.М. Калашнікової. У 1988 р. відбувся захист кандидатської дисертації на спеціалізованій вченій раді географічного факультету МДУ ім. М.Ломоносова на тему «Економіко-географічні аспекти вдосконалення територіального управління господарством (на матеріалах Північного економічного району)».

З липня 1987 р. Любомир Петрович працював на посаді викладача природничого факультету Тернопільського державного педагогічного інституту. З перших днів молодий науковець підтримував ідею створення географічного факультету, а в 1990 році став його першим деканом. Молодий та енергійний декан став улюбленцем студентів та викладачів. Він дбав, щоб студенти отримували глибокі знання з географічних дисциплін на рівні класичних університетів. І це дало результати: студенти педінституту на рівні зі студентами провідних вузів країни брали участь у всеукраїнських

олімпіадах, конкурсах наукових робіт і неодноразово ставали переможцями (а понад десяток з них продовжили свою наукову діяльність і захистили кандидатські дисертації під керівництвом Л.П. Царика).

1990-і рр. можна назвати роками розбудови новоствореного факультету. У 1992 році – Любомир Петрович активно підтримував утворення кафедри географії України, яка стала першою кафедрою з такою назвою в педагогічних вишах України. Завдяки його особистій ініціативі та зусиллям відбулось створення геостаціонару (у 1993 році), відкриття нових спеціальностей – екології та охорони навколишнього середовища (у 1995 році) та туризмознавства (у 2004 році), кафедри геоекології та методики викладання екологічних дисциплін (у 2000 р.), і взагалі – формування кваліфікованого колективу викладачів і стабільного контингенту студентів.

У 1995 році Любомир Петрович був обраний деканом географічного факультету на другий термін, у 2000 році – на третій. Отож, успішним менеджером географічного факультету ювіляр був до 2006 р., його з теплотою в серці усі називають «батьком факультету». З 2006 року – обраний на посаду професора кафедри геоекології та методики викладання екологічних дисциплін ТНПУ ім. В. Гнатюка, а у 2009 році – на посаду завідувача цієї ж кафедри.

У 1999 році за серію публікацій еколого-географічного спрямування Любомира Петровича було обрано членом-кореспондентом Української Екологічної Академії наук.

Логічним і очікуваним став захист Любомиром Петровичем у 2010 році докторської дисертації за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів на спеціалізованій вченій раді Львівського національного університету імені Івана Франка.

Організаторські здібності Любомира Петровича пов'язані з ініціативою створення та видання фахового часопису "Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія", перший номер якого побачив світ у 1997 році. Сьогодні він вважається одним з провідних в Україні. "Наукові записки ..." виходять з періодичністю двічі на рік та публікують результати наукових досліджень в галузі фізичної, суспільної і конструктивної географії, геоекології і раціонального природокористування, рекреаційної географії та туризмознавства. Проф. Л.Царик є активним членом редакційної колегії журналу, до складу якої входять науковці з України та зарубіжжя. Відповідаючи високим вимогам, часопис зареєстровано в низці наукометричних баз даних, входить до категорії «Б» фахових видань України і готується 49-й його випуск

Його наукові доробки завжди тісно пов'язані з практичною стороною, він людина дії, координатор численних природоохоронних акцій, експедиційних досліджень, зокрема з дослідження екологічного стану долини р. Серет (1989), Тернопільського ставу (1993), інвентаризації зелених насаджень м. Тернополя (1995), природи Голицького ботаніко-ентомологічного заказника (1996), екологічного стану заповідних об'єктів долини р.Дністра (1997), обстеження регіональних ландшафтних, дендрологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва на предмет їх екологічного стану та рекреаційної ємності (2004), дослідження перспективних ключових та сполучних територій як основних структурних елементів регіональної екомережі (2005-2008), особливостей природокористування рр., Вільховець (2006), Джурин (2015-2017), Гнізни (2019-2020).

Вчений очолює науково-дослідну лабораторію (НДЛ) «Моделювання еколого-географічних систем», в рамках роботи якої підготовлені і захищені 11 кандидатських дисертацій та 1 докторська. За час керівництва НДЛ виконано 6 держбюджетних та 7 госпдоговірних проєктів, серед яких: обґрунтування схеми Галицько-Слобожанської сполучної території Екомережі України (2009), Розробка екологічного паспорта м. Тернополя (2012), Проєкт організації території НПП «Кременецькі гори» (2015), Проєкт організації території РЛП «Загребелля» (2017), Проєкт організації території природного заповідника «Медобори» (2019) тощо. Із 2018 року очолює Науковий центр екологічних інновацій (НЦЕІ) при Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка.

Сфера наукових інтересів ювіляра охоплює широке коло питань конструктивно-географічного, геоекологічного, природоохоронного та екоосвітнього спрямувань. Пріоритетними напрямками наукових досліджень є збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, заповідна справа, формування екомереж, оптимізація природокористування, оцінка впливу на довкілля (ОВД), екологічна освіта. За результатами досліджень професором Л.П.Цариком опубліковано понад 380 наукових та науково-методичних праць, з них 13 монографій, 18 навчальних посібників для вищої школи, 3-х підручників з екології для 10, 11 класів профільного і академічного рівнів ЗОШ (у співавторстві), 3-х навчальних програм з екології для учнів ЗОШ, статей у міжнародних та фахових

виданнях, матеріалах наукових конференцій, енциклопедіях тощо. Серед монографічних видань: "Голицький ботаніко-ентомологічний заказник загальнодержавного значення" (1997), "Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки і аналізу" (2001), "Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика" (2005), "Географічні засади формування і розвитку регіональних природоохоронних систем (концептуальні положення, практична реалізація)" (2009), "Природні умови і ресурси Тернопільщини" (2011), "Регіональний ландшафтний парк "Загребелля" у системі заповідного і рекреаційного природокористування" (2014), «Географія Тернопільської області» (2017), «Трансформація геоекологічних процесів басейну річки Джурин» (2018), «Природокористування і охорона природи у басейнах малих річок» (2019 р.).

Професор Л.П. Царик є фундатором наукової школи з екологічної географії. Вченим обґрунтовано концепцію регіональних природоохоронних систем, удосконалено ландшафтознавчі аспекти концепції екомереж, розроблено методичні підходи до оцінки й аналізу природних рекреаційних ресурсів, еколого-географічних ситуацій. Розробка проекту подільської частини Галицько-Слобожанського екокоридору, створення схем регіональних екомереж Поділля, Тернопільської області, локальної екомережі м. Тернополя є вкладом наукової школи професора Царика Л.П. у реалізацію загальнодержавної програми з формування національної екомережі України на період 2000-2015 років.

Ним започатковано у 1999 році і проведено на базі педагогічного університету 6 міжнародних науково-практичних конференцій еколого-географічного спрямування.

Особливу увагу хочеться звернути на педагогічний талант ювіляра, коли складні наукові теми з його подачі легко сприймаються слухачами. Під керівництвом професора Царика Л.П. підготовлено понад 120 дипломних, 35 магістерських робіт, а також 6 студентських наукових робіт-призерів всеукраїнських конкурсів.

Вчений багато робить для розвитку географічної та екологічної освіти. Започаткований Любомиром Петровичем обласний еколого-краєзнавчий проект "Твій рідний край" (2000 р.) спрямований на дослідження рідної природи, збереження і відродження унікальних природних комплексів за участю учнівської молоді. З 2012 року успішно реалізується еколого-просвітницький проект "Шкільний дендрарій". Хочеться звернути увагу на безмежний альтруїзм Любомира Петровича, коли маючи заслужений авторитет на рівні національної наукової спільноти, він з величезним завзяттям успішно займається громадською та добродійною діяльністю, будучи ініціатором, керівником і значною мірою виконавцем вельми цікавих та потрібних для суспільства соціально-економічних проєктів. Саме завдяки Любомиру Петровичу Тернопільщина є лідером з активної та ефективної роботи зі створення численних шкільних дендраріїв. У цьому можна вбачати і далекоглядність вченого, і підтвердження його педагогічного таланту, адже рівень впливу на свідомість підростаючого покоління повною мірою залежить від життєвої позиції Учителя. За його пропозиціями створена також низка заповідних об'єктів у долинах річок Вільховець, Джурин, Гнізна, розроблено проекти мережі регіональних ландшафтних парків краю..

На даний час Любомир Петрович – доктор географічних наук, професор, відмінник освіти України, дійсний член НТШ, член-кореспондент Української Екологічної Академії наук, академік АН вищої освіти, член президії Українського географічного товариства, голова Тернопільського осередку УГТ, член президії Тернопільського осередку НТШ, науково-технічних рад природного заповідника "Медобори", національних природних парків "Дністровський каньйон", "Кременецькі гори", громадської ради при Управлінні екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА, член громадських організацій – «Екоальянс» і Тернопільського міського відокремленого підрозділу НЕЦУ, керівник Наукового центру екологічних інновацій, завідувач кафедри геоекології та методики навчання екологічних дисциплін географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. ...

Завжди приємно вражає його надзвичайна привітність, компетентність, глибока ерудиція та професіоналізм. Повний перелік заслуг, звань і нагород Любомира Петровича Царика можна продовжувати не на одну сторінку. Креативність і цілеспрямованість у роботі є прикладом для наслідування. Його людські якості стоять на такому ж високому рівні, що й досягнення в науці.

Всім колективом факультету вітаємо шановного ювіляра! Міцного Вам здоров'я, нових звершень, енергії, наснаги! Хай Вам завжди щастить і хай на Вашому життєвому шляху ще буде багато-багато ювілеїв.